

Forskrift om gjennomføring av høsting av viltlevende marine ressurser – oversikt over endringer i forhold til utøvelsesforskriften

Forskrift om gjennomføring av høsting av viltlevende marine ressurser (høstingsforskriften) ble vedtatt av Nærings- og fiskeridepartementet 23. desember 2021. Forskriften, som bl.a. avløste den tidligere utøvelsesforskriften, er et resultat av forslag som ble drøftet og foreslått av en arbeidsgruppe hvor hovedformålet var å forenkle og harmonisere regelverket knyttet til utøvelsen av fisket. I arbeidet deltok representanter fra næring, forskning, forvaltning og kontrollmyndigheter. Arbeidsgruppens rapport ble sendt på høring vinteren 2019. Høsten 2020 besluttet Nærings- og fiskeridepartementet at det skulle gjennomføres en ny høring med utgangspunkt i det første høringsbrevet, med en justering og utdypning av enkelte deler av regelverksforslagene. Denne høringen ble gjennomført vinteren/våren 2021.

Endringene med bakgrunn i arbeidsgruppens forslag kan kort oppsummeres slik:

- Det er fastsatt en ny forskrift om gjennomføring av høsting av viltlevende marine ressurser til erstatning for utøvelsesforskriften.
- Det tekniske regelverket for Nordsjøen og Skagerrak er harmonisert så langt det er hensiktsmessig og mulig.
- Samordning i én forskrift av det tekniske regelverket for områdene ved Svalbard og regelverket som gjelder i Norges økonomiske sone nord for 62° N. Dette innebærer at forskrift 21. september 1994 om maskevidde, bifangst og minstemål m.m. ved fiske i fiskevernsonen ved Svalbard og forskrift 21. september 1994 om maskevidde, bifangst og minstemål m.m. ved fiske i Svalbards territorialfarvann er opphevet.
- Bestemmelsene om hummer er ikke videreført i høstingsforskriften. Imidlertid er det fastsatt en ny forskrift om høsting av hummer.
- Bestemmelsene om leppefisk som fremgikk av utøvelsesforskriften, er flyttet til årlig forskrift om regulering av fisket etter leppefisk.
- Bestemmelsene om fangst som skal holdes levende, samt restitusjon og mellomlagring er ikke videreført i høstingsforskriften men fastsatt i en egen forskrift.
- Opphevelse av en rekke bestemmelser som det av ulike årsaker ikke lenger er behov for.
- Det er i tillegg vedtatt flere endringer i gjeldende tekniske regelverk. Endringene spenner fra å være realitetsendringer av bestemmelser til å dreie seg om redaksjonelle endringer og presiseringer med sikte på å gjøre regelverket klarere og enklere.

I det følgende gis en kort omtale av bestemmelser i høstingsforskriften som innebærer nye krav for fartøyene, og som derfor omfattes av Nærings- og fiskeridepartementets beslutning om utsatt håndhevelse til 1. mars 2022:

- § 5 erstatter §§ 4 og 5 i utøvelsesforskriften og omhandler maskevidde i småmasket trål. I lys av den biologiske situasjonen for mange av artene i Skagerrak har en ikke funnet grunnlag for å videreføre de mer liberale kravene til maskevidde for småmasket trål i Skagerrak. Kravene til maskevidde i småmasket trål er nå samlet i én bestemmelse og likelydende for norske farvann sør for 62°.
- § 15 sjuende ledd fastsetter et generelt forbud mot å høste med bomtrål. Denne bestemmelsen erstatter utøvelsesforskriften § 15 bokstav c som fastsatte et forbud mot å bruke bomtrål for norske fartøy utenfor det danske fastland i et område i Skagerrak. Etter som bomtrål er et redskap som er svært ødeleggende for bunnfaunaen, er forbudet nå gjort generelt for alle norske farvann. Dette forbudet vil ikke få noen praktisk betydning for norske fartøy, etter som det ikke lenger finnes fartøy med bomtråltillatelse. Forbudet vil imidlertid kunne innebære konsekvenser for enkelte fartøy fra EU.
- § 18 om røkting av redskap erstatter utøvelsesforskriften § 28. Kravene til røkting av redskap er begrunnet i hensynet til dyrevelferd, ønske om å unngå unødvendig skade på ressursene og tap av fangst, ønske om å redusere forspøling i havet, samt kvalitetshensyn. Tidligere var det krav om at garn, ruser og teiner for enkelte arter skulle røktes med bestemte mellomrom. Med virkning fra 1. juni 2020 ble det i tillegg innført et generelt krav om ukentlig røkting av alle garn, liner og teiner.

Ved fastsettelsen av høstingsforskriften ble reglene i utøvelsesforskriften § 28 som innebar en strengere røktingsplikt i garnfiske etter enkelte arter videreført. Av de hensynene som nevnt ovenfor ble disse strengere røktingskravene utvidet til også å omfatte line. Når det gjelder torsk, hyse og sei er kravet at garn som før skal røktes daglig, og line skal røktes minst hver andre dag.

- § 25 om rapportering ved bruk av faststående redskap og fløytline erstatter utøvelsesforskriften § 30 og innebærer en utvidelse av plikten til å rapportere til Kystvakten ved høsting med faststående redskap. Nord for 62° N gjelder rapporteringsplikten nå utenfor fjordlinjene, og sør for 62° N gjelder rapporteringsplikten utenfor grunnlinjene unntatt i Skagerrak. Ved høsting av breiflabb og blåkveite med garn og høsting av kongekrabbe gjelder rapporteringsplikten uavhengig av område.

Bakgrunnen for regelendringen er at det tidvis er stor aktivitet også i de områdene som ikke tidligere var omfattet av rapporteringsplikten, og en utvidelse av kravet vil redusere faren for redskapskollisjoner ytterligere. Et utvidet rapporteringskrav vil også kunne dokumentere fiskeriaktivitet, noe som vil være viktig i forbindelse med konkurrerende virksomheter. Videre vil rapportering av setting og haling av faststående redskap gjøre kontrollen med kravene til røkting av redskap mer effektiv.

Den utvidete rapporteringsplikten innebærer også et krav om at meldingene skal sendes på et format som muliggjør automatisk meldingshåndtering.

Informasjon som er eldre enn fjorten dager vil automatisk bli slettet.

- § 29 fastsetter nye krav til rømmingshull i teiner som er satt ut til høsting av sjøkreps, kongekrabbe og taskekrabbe. For ervervsmessig fiske trer ikke reglene i kraft før 1. mars (kongekrabbe) og 1. juli (taskekrabbe/sjøkreps) 2022.
- § 30 erstatter utøvelsesforskriften § 33d. Det geografiske virkeområdet for forbudet mot bruk av ruser er utvidet til å gjelde for hele landet i tidsrommet fra og med 1. mai til og med 30. september. Videre er det presisert at forbudet ikke skal gjelde for manntallsførte fiskere som høster med ruser etter torsk med merkeregistrert fartøy for omsetning. Tidligere måtte disse søke om dispensasjon.
- § 34 omhandler krav til fartøy som skal drive samfiske. Bestemmelsen er utvidet til også å omfatte brisling. Tidligere gjaldt kravene for norsk vårgytende sild, makrell og sild i Nordsjøen og Skagerrak.
- § 42 omhandler bifangst ved høsting med småmasket trål og erstatter utøvelsesforskriften §§ 37 og 41 bokstav a.

I henhold til utøvelsesforskriften § 37 var det ved fiske med småmasket trål tillatt å ha bifangst av arter som var angitt i forskriftens § 43 nr. 1 – 17 og 28, dvs. ulike bunnfiskarter. Bifangsten av torsk, hyse og sei var likevel begrenset til 20 %.

Regelen som nå er fastsatt i høstingsforskriften § 42 første ledd innebærer en adgang til å ha inntil 20 % bifangst av andre arter ved fisket etter kolmule og øyepål.

Fiskeridirektoratet viser til at slik tilfellet var for utøvelsesforskriften § 37, må også bifangstbestemmelsen i høstingsforskriften § 42 ses i sammenheng med de årlige reguleringsforskriftene for de pelagiske artene, eksempelvis makrell, sild og hestmakrell. Uavhengig av (og i tillegg til) høstingsforskriften § 42 vil det derfor ved fiske etter kolmlue og øyepål være adgang til å bifangst av både sild og makrell for fartøy som har kvote av disse artene. Videre er det også adgang til å ha bifangst av hestmakrell. § 42 i høstingsforskriften innebærer derfor ikke noen vesentlig innstramming i forhold til tidligere bifangstregel.

Når det gjelder andre endringer i § 42 vises det til tredje ledd om bifangst ved fiske etter vassild. Tidligere var dette regulert i utøvelsesforskriften § 37 fjerde, femte og sjette ledd. I henhold til disse bestemmelsene kunne fartøyene ved fiske etter vassild ha inntil 5 % bifangst av uer og inntil 10 % bifangst av torsk, hyse og sei til sammen i de enkelte fangster og ved landing. Adgangen til å bifangst ved fiske etter vassild er nå samlet i tredje ledd, og det er tillatt å ha inntil 5 % bifangst av andre arter i dette fisket.

- § 43 erstatter utøvelsesforskriften §§ 38 og 42 bokstav b og omhandler bifangst ved høsting med reke-trål. Bestemmelsen innebærer en harmonisering av reglene i Nordsjøen og Skagerrak, ved at begrensningen i adgangen til å ha bifangst av artene torsk, hyse og breiflabb, som tidligere gjaldt kun for Nordsjøen, nå er gjort gjeldende også for Skagerrak.
- § 47 om minstemål erstatter utøvelsesforskriften § 43. Det er foretatt følgende materielle endringer:
 - Harmonisering av minstemålet for rødspette i Nordsjøen og Skagerrak. Dette innebærer at minstemålet for rødspette i Skagerrak er økt fra 27 til 29 cm.
 - Harmonisering av minstemålet for sild i Nordsjøen og Skagerrak. Dette innebærer at minstemålet for sild i Skagerrak er økt fra 18 til 20 cm.

Det er i tillegg foretatt flere endringer i bestemmelsen om minstemål som er ment å være av mer redaksjonell karakter og som er begrunnet i behovet for forenkling og oppdatering.

- § 49 erstatter utøvelsesforskriften § 47 og har bestemmelser om tillatt innblanding av fisk under minstemål. Ellefte ledd om innblanding av reke og sjøkreps under minstemål sør for 62° N gjaldt tidligere kun i Skagerrak. Bestemmelsen er nå utvidet til å gjelde hele området sør for 62° N. Videre er tillatt innblanding endret fra 10 % i vekt til 15 % i antall (det er nødvendig å ha et høyere nivå når en går fra vekt til antall for å opprettholde samme yngelvern).

Endringen innebærer for øvrig en liberalisering av regelverket for så vidt gjelder Nordsjøen hvor det tidligere var tillatt å ha inntil 10 % innblanding av disse artene under minstemål i antall.

- § 51 om ilandføringsplikt erstatter utøvelsesforskriften § 48.

Bestemmelsen innebærer en gjeninnføring av forbudet mot å kaste ut død eller døende kveite.

Videre gjelder ilandføringsplikten for sjøkreps nå også for Nordsjøen mot tidligere bare i Skagerrak. For øvrig er det foretatt noen klargjøringer og presiseringer i listen over arter (bl.a. flyndre og var) som er omfattet av ilandføringsplikten. Disse er ikke ment å endre realinnholdet i regelen.

- § 54 erstatter utøvelsesforskriften §§ 50 og 51 og omhandler forbud mot avsilingsrist, renner o.a. som kan nyttes som sorteringsutstyr for sild, makrell og tobis. Denne regelen gjaldt tidligere for sild og makrell men er nå utvidet til også å gjelde fisket etter tobis. Ved høsting av sild og makrell kan avstanden mellom spilene være 10 mm eller mindre. Ved høsting av tobis kan spileavstanden være maksimalt 5 mm.
- § 57 gjelder adgangen til å iverksette reguleringer for å unngå redskapskonflikter og sikre havdeling. Bestemmelsen erstatter utøvelsesforskriften §§ 54, 55 og 56 om etablering av fleksible områder.

Bestemmelsen gir Fiskeridirektoratet og Kystvakten adgang til å iverksette områdereguleringer når det blant fartøy i det aktuelle området er overhengende fare for redskapskollisjoner, eller når det er behov for å gi ulike redskapsgrupper driftsmuligheter innenfor det samme området. Slike reguleringer kunne tidligere bare gjøres gjeldende innenfor definerte områder i henhold til utøvelsesforskriften § 55. Denne adgangen er nå gjort generell.

- § 65 omhandler krav om føring av stuingsplan. Bestemmelsen er ny og innebærer at fartøy med en samlet lagringskapasitet på 500 m³ og som oppbevarer fisk i fryst tilstand, skal føre en stuingsplan.

I norsk regelverk har det tidligere ikke vært et krav at fartøyene skal føre oversikter over hvor de enkelte artene/produktene er stuert om bord. Kystvakten har ved flere anledninger etterlyst et slikt krav. Tilgjengelige stuingsplaner vil lette Kystvaktens kontroll av fangst om bord i fartøyene.

Pålegget om føring av stuingsplan innebærer ikke samtidig et krav om at de enkelte artene og produktene må stues separat på ulike steder i lasterommet. Det vil fremdeles være adgang til å fylle rommet fortløpende, for å sikre nødvendig stabilitet om bord i fartøyet.

- § 66 erstatter utøvelsesforskriften § 73 og omhandler krav til merking av redskap. Det er innført et krav om at alle redskap som står i sjøen ut fra kontrollhensyn skal ha vak. Videre skal all oppbevaring av viltlevande marine ressurser i sjø merkes på tilsvarende måte som fangstredskap. Det er presisert at samtlige vak skal merkes, dersom det benyttes mer enn ett vak.
- § 67 fastsetter krav til merking av teiner og ruser i rekreasjonsfiske. Disse kravene ble tatt inn i utøvelsesforskriften ved forskriftsendring 22. november 2021 og trådte i kraft 1. januar 2022.
- Det er også foretatt noen endringer av teknisk karakter i bestemmelsene om maskevidde, herunder hvordan denne skal måles, i eksempelvis §§ 2, 3 og 8. Disse reglene er først og fremst fastsatt på bakgrunn av behovet for forenkling, modernisering og harmonisering og innebærer i liten grad realitetsendringer.
